

Euroopa Komisjoni teatis ELi konkurentsivõimelise ja kestliku biomajanduse strateegilise raamistiku kohta

Otsuse ettepanek koordineerimiskogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev 16.01.2026

KOKi esitamise tähtpäev 18.02.2026

VV esitamise tähtpäev 26.02.2026

Vastutav ministeerium: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

Kaasvastutajad: Kliimaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Rahandusministeerium

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

Ettepaneku selgitus: Algatuse reguleerimisala nõuab vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele seaduse või Riigikogu otsuse vastuvõtmist, muutmist või kehtetuks tunnistamist (RKKTS § 152¹ lg 1 p 1);

Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTS § 152¹ lg 1 p 2).

Sisukokkuvõte

ELi konkurentsivõimelise ja kestliku biomajanduse strateegilises raamistikus (COM (2025) 960) on esitatud edasised sammud puhta, konkurentsivõimelise ja vastupidava Euroopa majanduse ülesehitamiseks. Kasutades maismaa ja mere taastuvaid bioloogilisi ressursse ning pakkudes alternatiive kriitilise tähtsusega toorainetele, liigub EL ringluspõhisema ja vähese CO₂ heitega majanduse suunas ning võib vähendada sõltuvust fossiilkütuste impordist. Biomajandus annab Euroopale võimaluse tugevdada oma vastupanuvõimet, asendada fossiilkütusel põhinevad materjalid ja tooted, luua töökohti ja juhtida ülemaailmset üleminekut puhtale tööstusele. Selle uue strateegiaga toetab EL tegevusi, mis pakuvad jätkusuutlikke praktilisi lahendusi, kasutades meie bioloogilisi ressursse sellistes sektorites nagu põllumajandus, metsandus, kalandus, vesiviljelus, biomassi töötlemine, biotootmine ja biotehnoloogia. Sellega kasutatakse ära nende ressursside, teadusliku tipptaseme ja tööstusbaasi tohutut potentsiaali ning soodustatakse innovatsiooni, mis toob kasu kliimale, loodusele ja ühiskonnale.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Ei

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelevalvelised või muud asutused)? Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Jah

Strateegia raames on ette nähtud mitmed digitaalsed lahendused ja andmeplatvormid, mis võivad vajada IT-arendusi. Näiteks plaanib komisjon luua süsinikupõllunduse ELi registri ning ELi süsinikupõllunduse mudelite, heitekoefitsientide, kaugseirevahendite ja võrdlusandmestike andmebaasi. Komisjonil on kavas jätkata ka ELi biomajanduse majanduslike ja keskkonnaaspektide jälgimise tõhustamist ELi biomajanduse seiresüsteemi kaudu.

Eesmärgid

Eesmärk - ELi biomajandus, mille väärtuseks hinnati 2023. aastal kuni 2,7 triljonit eurot ja mis annab tööd ligikaudu 17,1 miljonile inimesele (ca 8% ELi töökohtadest), aitab juba praegu märkimisväärselt kaasa töökohtade loomisele ja majanduskasvule Euroopas. Iga biomajanduse valdkonna töökoht loob ELis kolm kaudset töökohta. ELi biomajanduse strateegia eesmärk on selle sektori potentsiaali ära kasutada, suurendades innovatsiooni ja investeeringuid, arendades bioressursipõhiste materjalide ja tehnoloogiate juhtivaid turge, tagades biomassi kestliku tarnimise ja kasutades ära ülemaailmseid võimalusi.

Mõju ja sihtrühm

Mõju valdkonnad

Majandus

Ettevõtlus

Sihtrühm: Biomajanduse toodete ja teenustega seotud ettevõtted

Mõju sihtrühmale: Strateegia soodustab ettevõtlust, luues prognoositavama poliitikaraamistiku ja suurendades investeerimis- ning rahastusvõimalusi bioressursipõhistes sektorites. Pikemas vaates parandab strateegia bioressursipõhiste toodete, materjalide ja tehnoloogialahenduste turulepääsu ELi siseturul, konkurentsivõimet ja innovatsioonivõimalusi.

Halduskoormus

Kas lahendusega kaasneb mõju halduskoormusele? Jah

Kas ettevõtetele halduskoormus: Nii kasvab kui kahaneb

Ettevõtete infokohustus: Lühiajaliselt ettevõtete halduskoormus kasvab, sest suureneb vajadus täita kestlikkuse, andmete esitamise ja standarditele vastavuse nõudeid.

Pikemas vaates halduskoormus väheneb, kuna ELi biotehnoloogiaalaste õigusaktidega lihtsustatakse regulatiivseid nõudeid, komisjon loob ühtse veebipõhise kontaktpunkti, mille kaudu peavad ettevõtjad esitama teabe vaid ühe korra ning teeb uuenduslike bioressursipõhiste toodete tootmist laiendavatele VKEdele kättesaadavaks tehnilise toe, mis võimaldab kiirendada lubade andmist.

Kas avaliku sektori töökoormus: Nii kasvab kui kahaneb

Avaliku sektori asutuste infokohustus: Lühiajaliselt kasvab töökoormus, sest liikmesriigid peavad panustama andmete kogumisse ja edastamisse ELi seiresüsteemidesse, uute andme- ja seirenõuete rakendamisse, IT-lahenduste kasutuselevõttu ning ettevõtjate nõustamisse. Pikemas vaates võib töökoormus kahaneda, kuna menetlused ühtlustuvad ELi tasandil, riskihindamine ja standardid harmoniseeritakse, mille tulemusena vähendatakse dubleerimist ja kordu vaid menetlusi.

Põllu-, metsa- ja kalamajandus ning toiduainetööstus

Sihtrühm: Põllumajandus-, kalandus- ja metsandusettevõtted

Mõju sihtrühmale: Põllumajanduses tugevdatakse ringluspõhiste ja kestlike lähenemisviisidega mullaviljakust ja vähendatakse kulusid. Praeguse ja tulevase ÜPPga toetatakse põllumajandustootjaid, kes võtavad omaks uuenduslikud biomajanduse lahendused ning kestlikud ja taastavad tavad, mitmekesistavad sissetulekuallikaid ja teevad kujunemisjärgus väärtusahelates koostööd. Metsades võib kohalikele oludele kohandatud kestlik majandamine tagada tööstusele pikaajalise tarnekindluse ning samal ajal kindlustada vastupanuvõimelise süsinikusiduja säilimise. ELi vesiviljelussuuniste ja ELi vetikaalgatusega toetatakse vetikate ja kahepoolmeliste karpide tootmist ja väärindamist, maailmamerepaktiga aga käivitatakse ELi sinise biomajanduse innovatsioonialgatus, mille eesmärk on võtta kasutusele veekeskkonna biomassi alakasutatud kõrvalvood ja arendada välja mereressursside väärtusahelad.

Keskkond

Elurikkus

Sihtrühm: Ettevõtted, elanikud

Mõju sihtrühmale: Positiivne mõju läbi biomassi kestlikuma kasutamise, elurikkuse arvestamise keskkonnajalajälje meetoodika läbivaatamise ning surve vähendamise ökosüsteemidele ringluspõhisuse hindamise meetodite täiustamise abil.

Merekeskkond ja vesi

Sihtrühm: Ettevõtted, elanikud

Mõju sihtrühmale: Parandab veekeskkonna kaitset, soodustades vetikate ja sinise biomajanduse kestlikku arendamist ning veekerksuse ja vee kasutuse tõhususe arvestamist investeeringutes.

Metsandus ja muld

Sihtrühm: Ettevõtted

Mõju sihtrühmale: Toetab kestlikku metsamajandamist ja mulla seisundi parandamist ringluspõhiste väetiste, süsinikupõllunduse ja taastavate tavade kaudu.

Jäätmed ja ringmajandus

Sihtrühm: Ettevõtted

Mõju sihtrühmale: Positiivne mõju, kuna strateegia aitab edendada biojäätmete, kõrvalsaaduste ja teisese biomassi laiemat kasutamist ning ringluspõhiseid ärimudeleid.

Välisõhk ja kiirgus

Sihtrühm: Ettevõtted, elanikud

Mõju sihtrühmale: Kaudne positiivne mõju läbi fossiilkütusepõhiste materjalide ja kemikaalide asendamise bioressursipõhistega, mis võib vähendada õhusaasteainete heidet.

Kliimamuutused

Sihtrühm: Ettevõtted, elanikud

Mõju sihtrühmale: Oluline positiivne mõju kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise, süsiniku sidumise ja eemaldamise ning bioressursipõhiste lahenduste kasutuselevõtu kaudu.

Keskkonnateadlikkus

Sihtrühm: Ettevõtted, elanikud

Mõju sihtrühmale: Suureneb, kuna strateegia rõhutab keskkonnajalajälje mõõtmist, andmete kogumist ja läbipaistvat teabevahetust, mis parandab otsustajate ja ettevõtete teadlikkust oma keskkonnamõjudest.

Riigivalitsemine

Riigieelarve

Kas lahendusega kaasneb mõju riigieelarve kuludele? Jah

Selgitus: Riigieelarve kuludele avaldub mõju, kuna strateegia rakendamine eeldab avaliku sektori täiendavat tööpanust andmete kogumisel ja seires, ELi

andmeplatvormide ja registrite kasutamisel (nt biomajanduse seiresüsteem, süsinikupõllunduse register), standardite ja lubade andmise koordineerimisel ning IT-võimekuse arendamisel. Samas nähakse ette ka ELi rahastuse kasutamist (nt Euroopa horisont, InvestEU), mis võib osa kulusid leevendada.

Kaasamine

Biomajanduse valdkondadega seotud ettevõtted ja liidud, sh põllumajandustootjad, metsandusettevõtjad, kalurid ja tööstussektor, teadus- ja arendusasutused, keskkonnaorganisatsioonid, piirkondliku ja kohaliku tasandi avaliku sektori asutused.